

ST. OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 11.

82. ÅRGANG
6. JUNI

1970

Die Kirche darf nicht länger schweigen

Der 24jährige Dominikanerpater
Tito de Alencar in Brasilien
berichtet über seine Folterung
und seinen Selbstmordversuch

Am 21. März dieses Jahres meldete die peruani-
sche Nachrichtenagentur »Noticias Aliadas«,
daß der Dominikanerpater Tito de Alencar in
der Zelle eines Gefängnisses in Sao Paulo
einen Selbstmordversuch unternommen habe.
Nach tagelangen Folterungen und Mißhandlun-
gen hatte der Dominikaner keinen Ausweg mehr
gewußt. Er wurde gerettet. Es gelang ihm, aus
dem Militärhospital einen handgeschriebe-
nen Bericht über sein Schicksal an Bekannte
in Europa zu senden. Der Brief ist ein erschüt-
terndes Zeugnis. Er wirft nicht nur ein grelles
Licht auf die Zustände in brasilianischen Ge-
fängnissen und die Methoden der Militärdik-
tatur gegenüber politischen Gefangenen, son-
dern er zeigt auch, welche Motive bei diesem
— in der brasilianischen Presse nicht regi-
strierten — Selbstmordversuch des jungen Paters
eine Rolle spielten. Tito de Alencar war Ende
des vergangenen Jahres mit einigen seiner Mit-
brüder im Zusammenhang mit der Affäre um

DOMINIKANER- PATERENS EGEN BERETNING

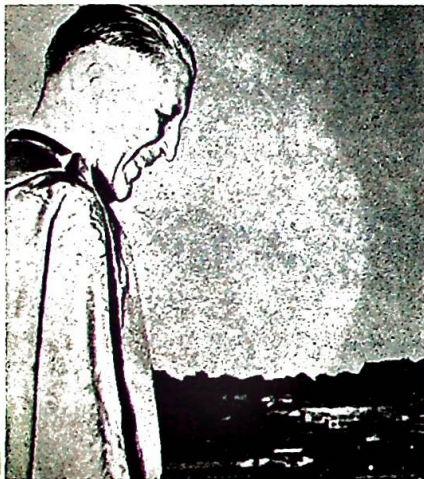
(SIDE 172)

SUENENS SAMTALE

Belgias primas, kardinal Suenens, har for annen gang på ett år kommet med uttalelser til en journalist som antagelig er av vesentlig betydning for den katolske Kirke. La oss først rekapitulere: Våren 1969 drøftet kardinalen i et intervju sine tanker om biskopenes medansvar for hele Kirkens ledelse, og han brakte frem i dagen, ifølge endels mening, den latente misnøye mange biskoper følte, særlig på grunn av deres erfaring med utsendelsen av encyklikaen *Humanae Vitae*. Suenens ble klandret for sin endefremme tale, men vi så også at hans tanker vant gehør og fikk stor praktisk betydning for det vellykkede resultat av Synoden i Roma i oktober ifjor. Synoden slo an det vi kalte en *ny tone* i Kirken og under-

streket Konsilets tanker om biskopenes betydning og arbeide, *sub Petro*, men også *cum Petro*.

Mønsteret i denne historien gjentar seg i år på en måte. Kardinalen har gitt et nytt intervju, til Henri Fesquet i *Le Monde* hvor han oppfordrer pave Paul VI til å gi grønt lys for en åpen diskusjon blant verdens biskoper om det forpliktende sølibat for prestene og å oppheve det han kaller den nåværende *beleiringstilstand* i forholdet mellom Rom og Nederland. Akkurat som ifjor blir intervjuet eller utdrag av det gjengitt i katolsk presse verden over, og akkurat som ifjor kommer kritikken mot Suenens — denne gang temmelig tydelig fra paven selv. Uten å nevne kardinalens navn, sa paven ved avslutningen av et møte av det i forbindelse med Synodens videre arbeide oppnevnte bisperåd at han var «smertelig overrasket» over kritikken. Kritikken, sa paven, kom «fra stemmer som avviker fra den kollegiale harmoni» og som gir uttrykk for bestemte teologiske retninger. Hvor legitim den enn kan være, gir ikke en slik teologisk særinnstilling det rette uttrykk for Konsilet.

Kardinal Suenens
— rett på sak.

Det er av vesentlig betydning nå å få greie på hva kardinalen egentlig har sagt. Vi skal gjengi noen av spørsmålene og svarene:

Hvordan ser De på den konflikt som har oppstått mellom den nederlandske kirke og Rom når det gjelder spørsmålet om sølibatet?

Jeg skal svare helt på egne vegne. Jeg ser situasjonen slik: De nederlandske biskoper har bedt Rom om en dialog på to plan om sølibat-spørsmålet — en dialog med paven og en dialog mellom biskopene. Jeg tror at man

I DETTE NR. AV ST. OLAV:

På side 181 i dette nummeret bringer vi en melding fra Caritas-lederen, pastor Harald Taxt som forteller følgende:

Det kom netto inn over 54 000 kroner i Norge på årets Fasteaksjon til et U-hjelpprosjekt.

På side 180 har vi et kort referat fra landsmøtet i Norges Katolske Kvinneforbund hvor fru Haldis Bagge, Bergen ble valgt til ny formann.

ABORT-SPØRSMÅLET: SVENSK

Riksforbundet Sveriges Unge Katolikker har besluttet på sitt årsmøte nylig å slutte seg til følgende uttalelse om abort-spørsmålet:

«Katolska Mediko-Sociala Föreningen, den 14 mars 1970 samlad till överläggning om abortlagen och de mänskliga rättigheterna, har funnit det angeläget att göra följande uttalande.

Att framkalla abort är att utsläcka mänskligt liv, i vilket stadium av graviditeten det än sker.

Att ha förståelse för hur en människa drivs att handla när hon är i trångmål är en sak, en annan sak är att främja kortsikliga och oorganiska lösningar av svåra livskonflikter. Lagen skall värna om människans mest grundläggande rättighet — rätten till liv. Djup respekt för varje människas personliga värde och värdighet och därmed för allas lika värde är en grundförutsättning för ett mänskligare sam-

hälle. Redan det mänskliga fostret måste därför tillerkännas rätten till största möjliga skydd alltifrån dess tillblivelse i moderlivet. Aborten får inte framstå som en lättåtkomlig och «naturlig» utväg när ett väntat barn upplevs som en personlig katastrof eller står i vägen för planer och önsknningar av skilda slag. Blir fri abort lagfäst, kommer allt fler att släppa en tidigare själklar uppfattning att ett väntat barn har rätt till denna skyddande omvårdnad från allra första början av sin existens. Detta leder i sin tur till en successiv nedvärdering av människan som person, från barnet ända till den äldre, och banar väg för en inhuman gradering av människovärdet samt för experiment på människor och evtanasi.

Vi delar alla ansvaret inför de abortsökande, och det ankommer på samhället lika mycket som på den enskilde att inte endast vise förståelse för dem utan fram-

MED M. FESQUET

noye må vurdere alt hva denne saken innebærer. Sølibat-spørsmålet er ikke det mest avgjørende. Det som er til debatt er hele oppfatningen av Kirkens ledelse og gjennomføringen av visse prinsipper fra det annet Vatikan-konsil. . . . Situasjonen er i øyeblikket låst fast, og det skyldes det faktum at paven ikke tillot at konsilfedrene fikk diskutere spørsmålet om prestenes sølibat. Dette forbud har paven siden fastholdt i klare og gjentatte erklæringer. Saken ble holdt vekk fra enhver kollegial inngripen, på samme måte som man opplevde for noen tid siden med fødselskontroll-spørsmålet. Alle offentlige undersøkelser og all offentlig debatt er dermed autoritativt stoppet, det er ikke mulig for biskopene i alvor å utveksle tanker om saken, hverken med paven eller mellom dem selv i de enkelte bispekonferanser.

På spørsmål om ikke paven har rett til å reservere et spørsmål av denne art for sin personlige avgjørelse, svarer kardinalen: Juridisk og i spesielle saker, ja. Men dette kan ikke anføres på Kirkens vanlige liv, heller ikke på den vanlige utøving av ledelse i Kirken.

På et nytt spørsmål om han trodde pavens reservering av spørsmålet for sin personlige vurdering var heldig og velvalgt: Jeg er, i dagens efterkonsiliære atmosfære hvor man er meget var for alt som angår kollegialitet og medansvar, nødt til å tilstå, i kjærlighet til Kirken og med all aktelse for Den hellige far, at jeg ikke tror det.

Men det står atskillig mer i intervjuet: Kardinalen nevner at enkelte avviser de nederlandske biskopers anmodning om debatt på det grunnlag at konsilfedrene i en avstemning gikk inn for det forpliktende sølibat i den

iatinske kirke. Men dette er ikke hele saken, mener han. Siden spørsmålet ble unndratt debatt, er det tydelig at en avstemning ikke har samme verdi som en annen konsil-erklæring.

Hvor står vi så?

Biskopene, enkeltvis eller gruppert i bispekonferanser er i en umulig situasjon. Rom venter en utvetydig og enkel oppslutning om en avgjørelse som ikke kan diskuteres. Som en følge av det, samler biskopene seg om pavens ord, vesentlig på grunn av sin lojalitet, men også i stor utstrekning fordi de deler de samme synspunkter og den samme frykt for følgene av en eventuell revisjon. Derfor sender de uttalelser og takketelegrammer til Rom. Ser jeg derimot på reaksjonen på denne holdning hos en betydelig del av prestene og hos legfolk hvis tro og kjærlighet til Kirken er mer enn tydelig . . . oppdager jeg at de dømmer biskopene strengt. De anklager biskopene for å unndra seg sitt ansvar, for å velge en komfortabel og enkel løsning. . . . Telegrammene som biskopene har sendt til Rom har skapt vonde følelser fordi de ble sendt over hodene på prestene. Det foregikk ingen konsultasjoner med prestene, og det er, i deres øyne, først og fremst dem saken gjelder. Prestene er absolutt ikke imponert av enigheten i biskopenes erklæringer — de mener at det er en enighet som er oppnådd under moralsk press utenfra. Jeg velger å snakke om denne situasjon på en realistisk måte fordi jeg tror på at man skal se tingene som de virkelige er.

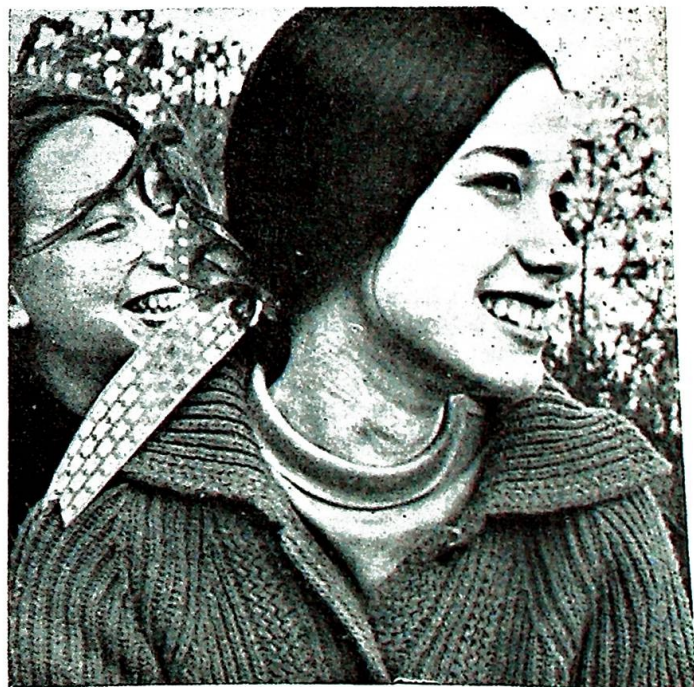
Sier altså blant annet den belgiske kardinal. Er det urealistisk å regne med at hans tanker kommer til å prege den neste Bispesynoden i 1971?

A. R.

STANDPUNKT

förallt pröva varje möjlighet att bistå dem i deras svåra läge, så att en kränkning av det ofödda barnets rätt till liv inte upplevs som deras enda utväg. Här har vi kristna en oavvislig plikt att i samverkan söka praktiska handlingsalternativ till deras stöd som befinner sig i abortsituation. Våra protester i denna fråga blir trovärdiga och verksamma endast i den mån vi låter dem komma till uttryck i praktiskt handlande.

Vi vill också rikta våra egna trosfränders uppmärksamhet på följderna av slentriantänkande i abortfrågan. Allt för lätt faller man in i okunnigt och ensidigt fördomande eller glider med den allmänna meningen och anpassar sig efter den omgivande miljöns sed utan att märka att man i båda fallen steg för steg lämnar sin kristna livshållning.»

ST. OLAV bringer dette stoffet fordi det ikke bare angår Brasils katolikker, men hele Kirken — også 8000 forholdsvis velbergede og trygge norske trosfeller. I beretningen om den unge paterens lidelser og fortvilelse stilles vi ansikt til ansikt med en hard og brutal virkelighet og noen av dagens brennende spørsmål om vold, undertrykkelse og felles ansvar for det som skjer. Spørsmålene gjelder alle — og krever etter hvert svar.

RED.

Den 21. mars i år meldte etterretningstjenesten i Peru, *Noticias Aliadas*, at dominikanerpateren Tito de Alencar hadde forsokt å ta sitt eget liv mens han satt fengslet i Sao Paolo i Brasil. Etter mange dager med tortur og mishandling, hadde pateren ikke lenger sett noen annen utvei. Det lyktes ham å sende en håndskrevet beretning til kjente i Europa, mens han lå på militærhospitalet. Dette brevet er et rystende vitnesbyrd. Det forteller ikke bare en hel del om tilstandene i Brasils fengsler og regimets metoder mot politiske fanger, det viser også hvilke motiver som lå bak den unge paterens beslutning om å ta sitt liv — noe den brasilianske presse selvsagt ikke registrerte.

Tito de Alencar ble i slutten av 1969 arrestert sammen med noen av sine medbrødre i forbindelse med saken mot den venstreekstre geriljalederen Marighela. Pateren skriver:

Den 17. februar, en tirsdag, ble jeg hentet fra Tiradente-fengselet av Operaco Bandeirantes, opprinnelig en politiavdeling for trafikksikkerhet, nå militærpolitiets aksjon mot såkalte subversive elementer. Kaptein Mauricio og to politimenn fulgte meg. Han sa: «Nå kommer du til å havne i helvetes forgård.» De satte håndjern på meg og kastet meg i bagasjerommet på en bil, mens de truet meg med revolvere. Allerede da begynte smertene i hodet og i skuldrene. Jeg hadde sittet inne siden november og var allerede torturert av det hemmelige politiske politi, DOPS.

Jeg ble forhørt med en gang jeg kom med mine voktere til Operaco Bandeirantes. Jeg ble stilt overfor to personer som begynte å spørre meg ut om studentkongressen i Ibiuna i oktober 1968. De ville at jeg skulle ut-

NÅR REAGERER

tale meg om visse episoder på kongressen. Til tross for at jeg erklærte at jeg ikke ante noe om disse hendelser, maste de gjentatte ganger på meg for å få meg til å snakke. Etter en stund førte de meg bort til *pau de arara*, et torturinstrument. De hengte meg opp naken og bandt meg på hender og føtter. Derefter festet de elektroder på hodet mitt og på fingertuppene og ga meg elektrosjokk. Det var seks bødler i rommet under kaptein Mauricios ledelse. De slo meg på begge ørene og skjelte meg ut i en time. Jeg fikk komme ned av pau de arara for å komme meg et kvarter før forhøret fortsatte. De stilte meg de samme spørsmål og truet. Jo mer jeg nektet, jo mer voldsomt ble jeg slått. Pinslene varte til klokken 22 om kvelden, da jeg gikk ut av værelset, var kroppen min merket av bloduttredelser og hodet gjorde vondt. En soldat førte meg til celle nr. 3 hvor jeg endelig ble alene. Cellen var 3 x 2,5 m stor, overalt var det lopper og kakerlakker, luften var ikke til å puste i. Det fantes ingen madrass og ikke et teppe. Utsultet og svimeslått sovnet jeg på det kalde, skitne gulvet.

Neste dag ble jeg vekket ved åtte-tiden og ført direkte tilbake til forhørsrommet hvor kaptein Homero og hans gruppe ventet. De gjentok de samme spørsmål som jeg hadde fått dagen i forveien, hver gang jeg svarte benektende, slo de meg i hodet, på armene og i brystet. De fortsatte på den måten til kvelden. Da fikk jeg, for første gang på 48 timer, noe å spise — ris med bønner og et stykke kjøtt. En fange fra nabocellen tilbød meg et glass vann og et teppe. Jeg sovnet med kaptein Homeros trussel i ørene om at jeg neste dag ville bli forhørt av en «gruppe farlige ynglinger».

Torsdag ble jeg vekket på samme tidspunkt som foregående dag av tre politimenn. På tom mave måtte jeg gå sammen med dem til forhørsrommet. En ny kaptein, omgitt av sine folk, ventet på meg for å stille de samme spørsmål. Han truet: «Du kommer ikke levende herfra hvis du ikke svarer.» Og litt senere skjønte jeg at dette ikke var tomme trusler, men allerede nesten virkelighet.

De satte meg på *dragestolen* — et instrument med metallplater og ga

meg elektrosjokk i hender, føtter, ører og i hodet. To ledninger ble plassert på mine hender og til mitt venstre øre. Hvert strømstøt ga meg et slag som nesten rev meg i filler. Etter denne behandling bant de meg igjen opp på pau de arara. De lovet flere ganger å lindre mine smerter, men isteden sendte de bare nye sjokk i brystet mitt og slo meg. Etter en time hadde jeg blødende sår over hele kroppen og mistet bevisstheten. De tok meg ned av pau de arara og fikk liv i meg igjen. Jeg ble ført inn i et annet rom, og de truet med å gi meg strømstøt på 230 volt hvis jeg ikke ville åpne munnen. De slo meg med en kjepp over hendene, og de ble røde og oppsvulmede, jeg klarte ikke å lukke dem mer. Igjen stokkpryl, jeg visste ikke lenger hvor det gjorde mest vondt. Alt syntes å være slutt. Jeg kunne ikke svart på spørsmålene selv om jeg hadde villet. Forstanden fungerte ikke, jeg håpet bare på å miste bevisstheten for annen gang. Dette varte til klokken 10, da kom kaptein Albernaz. «Vi har altså et vanskelig tilfelle,» sa han. «Når jeg arbeider her, så har jeg lagt igjen hjertet hjemme. Jeg avskyr prester, og jeg viker ikke tilbake for å drepe terrorister. Krig er krig. Hvis du ikke dreper, så blir du drept selv. Du kjenner navnene . . . (han nevnte navnene på to politiske fanger som hadde blitt torturert av ham på en barbarisk måte). Jeg kommer til å behandle deg på samme måte — vi skal gi deg elektrosjokk hele dagen, og for hvert negativt svar du kommer med, får du et voldsomt slag.»

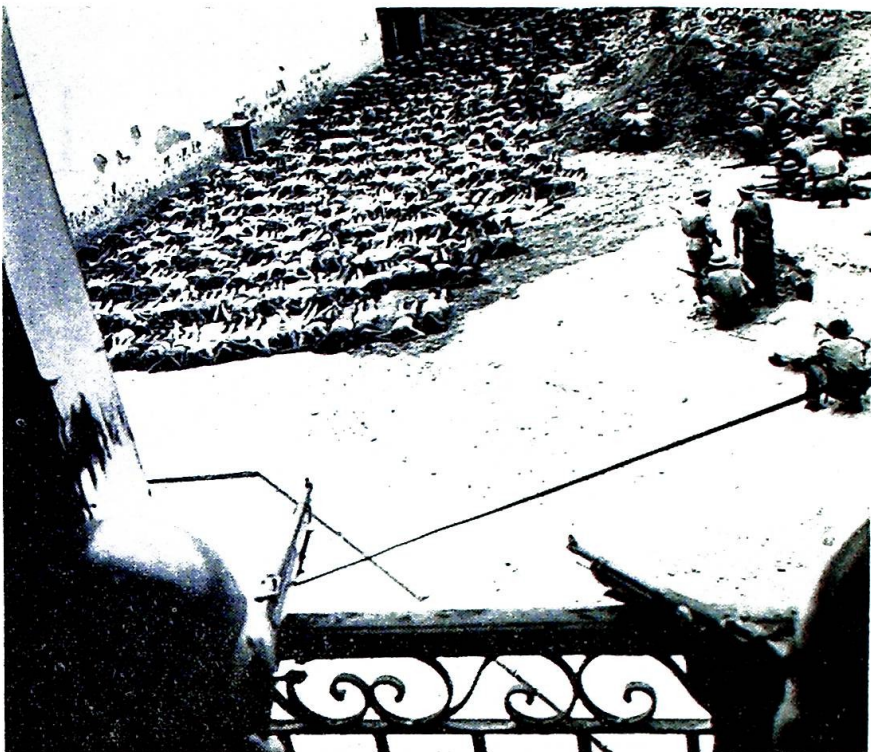
Det var nå tre soldater i rommet. En av dem skrek: «Jeg vil vite navn og adresse.» Da jeg svarte at jeg ingenting visste, fikk jeg et så kraftig elektrisk støt, at jeg mistet kontrollen over mine fysiologiske funksjoner. Kaptein Albernaz ville vite hvor pater Ratton oppholdt seg. De ga meg uavbrutt elektrosjokk i 40 minutter fordi jeg ikke visste det. Han ville også vite navnene på andre prester fra Sao Paolo, Rio og Belo Horizonte som hadde vist seg å arbeide mot regimet. Han begynte derefter med moralske anklager: «Hvilke prester har en kjæreste? Hvorfor har ikke Kirken kastet ut slike som dere? Hva heter de andre terroristiske prestene?» Han sa at

VI?

forhørene av dominikanerne ved DOPS hadde gått for fort, alle måtte forhøres på nytt — av Operaco Bandeirantes. Alle sammen ville få samme behandling. Videre sa han: «Kirken er korrumpert. Den ter seg som en agitator. Vatikanet eier verdens største foretagender.» Da jeg motsa ham, fikk jeg nye elektroshokk og de slo meg på skuldrene. Derpå befalte kaptein Albernaz meg å åpne munnen for å motta en «viet hostie». Han stakk en elektrisk ledning inn i munnen, og den svulmet opp slik at jeg ikke lenger var i stand til å snakke. Rundt meg kom de med blasfemiske tilrop og sa at prester var homoseksuelle fordi de ikke kunne gifte seg. Det hele ble stoppet ved 14-tiden.

Jeg ble båret tilbake til cellen og lagt på gulvet. Klokkene 18 ga de meg mat, men jeg greide ikke å spise, munnen min var som et eneste sår. Senere ble jeg hentet for å avgi «forklaring». Det var igjen gruppen til Albernaz som ventet på meg. De kom med de samme spørsmål og de samme skjellsord. De sa at torturen ville bli fortsatt på grunn av min motstand. De beskyldte meg for å kjempe i geriljaen og for å ha deltatt i tre bankran. Sjokk, slag mot kjønnsdelene og i maven, slag og brennende sigarettstumper mot min kropp i fem timer. Jeg hylte som en hund. De advarte meg: «Det samme vil skje med de andre dominikanerne.» Noen av dem ville la meg henge i pau de arara hele natten, men kapteinen var imot det: «Det er ikke nødvendig. Vi beholder ham ennå i noen dager. Hvis han ikke snakker, kommer vi til å ødelegge ham innenfra. Vi vet hvordan vi skal bære oss ad uten å efterlate synlige merker. Overlever han, kommer han aldri til å glemme.»

Jeg klarte ikke å sove i min celle. Smertene ble verre og verre. Jeg hadde følelsen av at hodet var ti ganger så stort som resten av kroppen, og jeg var bekymret over tanken på at også andre prester skulle måtte lide det samme. Det var på tide å gjøre slutt. Og det var bare en løsning: å ta mitt eget liv. I cellen som var full av skitt oppdaget jeg et feiebrett. Jeg begynte å slippe kanten av brettet mot sementgulvet. Fangen ved siden av hørte dette og ba meg å være rolig.

Dette bildet ble tatt den 25. desember ifjor i hovedfengselet i Rio de Janeiro. Et opprør av 600 fanger er nettopp slått ned og fangene tvinges til å ligge på maven i fengselsgården.

Han hadde lidd mer enn meg, hans kjønnsdeler var knust, men han hadde ennå ikke mistet forstanden. Men i mitt tilfelle gjaldt det å forhindre at flere mennesker ble torturert. Dessuten ville jeg at offentligheten og Kirken skulle få vite hva som skjer i de brasilianske fengsler. Og jeg trodde at dette bare var mulig ved at jeg ofret mitt liv. Merkelig nok var det et Nytestamente i cellen, og jeg leste om lidelseshistorien. Faderen hadde villet Sønnens offer som bevis på sin kjærlighet til menneskene. Så mistet jeg bevisstheten igjen på grunn av smertene og feberen.

Fredag ble jeg vekket av en politimann. Det hadde kommet en ny fange inn i cellen, en ung portugiser. Han gråt på grunn av den mishandlingen han hadde vært utsatt for tidligere om morgenen. Politimannen advarte meg: «Du må avgjøre idag eller imorgen om du vil si noe. De har mistet tålmodigheten, de kommer til å drepe deg langsomt.» Jeg begynte å tenke på de samme tingene som siste kveld.

Jeg hadde sett hvor pulsåren gikk på håndleddet. Jeg begynte på nytt å slippe til feiebrettet. Klokkene 12 hentet de meg til barbering. Jeg var ikke ferdig med å ta skjeggstubbene da soldaten kom tilbake for å føre meg til cellen igjen. Jeg ba om å få lov til å ta en barberkniv med meg så jeg kunne få barbert meg ferdig, og fikk tillatelse til det. Portugiseren sov i

cellen. Jeg tok kniven og presset den med all min kraft mot innersiden av venstre håndledd, den trengte helt inn. Blodstrømmen dekket gulvet i cellen . . .

Lenge etterpå kom jeg til meg selv, jeg lå i en seng på militærhospitalet. Armeen var redd følgene. Ingen hadde fått kjennskap til det som var skjedd, men jeg hørte kaptein Mauricio si til legene ute på gangen: «Han må ikke under noen omstendigheter dø. Vi må gjøre alt for å redde hans liv. Ellers har vi tapt.» De hadde seks mann inne på rommet mitt for å holde vakt.

En lørdag drev de psykologisk tortur. Bødlene sa til meg: «Din situasjon er verre enn før. Vi har ikke bare å gjøre med en prest som er terrorist, men også med en selvmorder. Kirken kommer til å fordømme deg.» De tillot ikke at jeg svarte, men snakket i et sett og fortalte morsomme historier. Jeg forsto at de ville kvitte seg med ansvaret.

Mandag morgen fikk jeg visitt av en mann fra anklagerens kontor som kom sammen med en medbroder og hjelpebiskopen i Sao Paulo. De var blitt underrettet om det som hadde skjedd av politiske fanger fra Tirandentes. En lege fra sykehuset hjalp meg opp og viste de besøkende sårene på kroppen min og alle merkene etter torturen. Mannen fra anklagerens (Forts. n. side.)

UNGDOM I EN SATELITT-TID

Jeg vil, innledningsvis, gjerne presisere hva jeg mener når jeg bruker ordene ungdom og massemedia uten derved å ville påtvinge andre samme definisjon. Når det gjelder ungdommen skal jeg, ut fra mitt arbeide som ungdomsprest i Oslo, begrense meg til gruppen fra 14 år og oppover. Jeg er klar over at dette er en ganske drastisk begrensning — men selv da er det uråd å presentere alle de tanker og meninger som er repre-

sentative, gruppen er alt for uensartet til det. Når det gjelder massemedia, vil jeg gjerne oppfatte ordet i dets videste forstand: alle media som formidler fakta, dokumentasjon og bakgrunnsstoff. Under dette begrep faller: dagspresse, ukepresse, tidsskrifter, flyveblader, propagandaskrifter og billigbøker, radio og TV, film, teater og plater og viser.

La oss med en gang slå fast at vi, kulturhistorisk sett, befinner oss i en helt NY situasjon.

De teknologiske fremskritt har f. eks. gjort at den økning av kunnskapsmengden vi fikk mellom 1960 og 1970 er lik den totale kunnskapsmengde menneskeheten har ervervet seg fra kulturens begynnelse og til 1960. Fremstiller man dette grafisk, skjønner man at det dreier seg om en eksplosjon. Det må derfor ikke forbause oss om vi i vår tid får en generasjon av mennesker som representerer en helt ny mennesketype. Dessuten står vi bare ved begynnelsen av utviklingen.

Ekspertene spør at vi om noen år får en telesatellitt som vil kunne dekke 40 pst av jordoverflaten; tre av dem vil da være nok til at alle mennesker på vår klode skulle kunne ta inn alle verdens TV-stasjoner, bare de har et godt apparat.

Alt dette for å peke på den vanskeligheten vi står overfor her: vi drøfter ting som er helt nye, og som er i en rivende utvikling.

Vi kan vel neppe tillate oss å komme med noen sikre påstander eller spådommer. Vi skal heller famle oss frem, og forsøke å formulere noen forsiktige hypoteser.

Jeg har prøvd å samle fire, og den første lyder:

Massemediene har muliggjort (evt. forårsaket) en markant vending i ungdommens interesser, en vending i retning av politisk engasjement, som ofte er preget av tydelige revolusjonære sympatier.

En undersøkelse på kontinentet

viste nylig at en voksen person gjennomsnittlig bruker tre kvarter til avislesning, og ca. to timer til TVseing og radiolytting, pr. dag.

Det er ingen grunn til å anta at disse data skulle være helt irrelevante for situasjonen i Norge. Tre kvarter pluss to timer: en mann bruker altså adskillig mer tid på å skaffe seg informasjon enn hans far eller bestefar. Det store spørsmål er bare: hva gjør disse voksne med all denne informasjonen? For ti, femten år siden lot de seg så-å-si overrumple av fjernsynet som Mediet — med stor M. De var forbløffet over den tekniske kunnen som lå bak; en gammel drøm gikk i oppfyllelse. TV'en ble noe magisk. Men begeistringen og den magiske respekt slo etterhvert over på selve TV-sendingene, som på den måten fikk større autoritet enn de egentlig hadde krav på. Folk ble målløse, passiviserte, de mente at det ikke nyttet å stille opp mot et sånt medium med sin lille private mening.

Unge mennesker har ikke opplevd en slik rus av begeistring for det tekniske vidunderet. For dem er TV'en en bruksting, like hverdagslig som en stekepanne.

Fjernsynet har ikke gjort dem passive — tvertimot. Saklig og nøkternt ble de oppmerksomme på at vår verden er full av skjevheter, grusomheter, urettferdigheter, underutvikling og undertrykkelse. Massemediene har bragt de unge sammen, de har funnet hverandre i et langt oppriktigere engasjement enn de fleste voksne kan oppvise. Kuturrevolusjonen i Kina, Ché Gevara og Latin Amerika, studentopprøret, The Black Power, sultedød og overernæring, Vietnam og Kambodsja: alt dette og mye mer, har i meget kort tid skapt en økonomisk-politisk bevissthet, som tenderer i retning av det man kunne kalle en «pre-revolusjonær» innstilling.

De voksne er vant til urett og krig, eller har vennet seg til det. Deres politiske interesser har ofte et nokså materielt fundament: alderstrygd, barnetrygd, skatt, undervisning, leve-

NÅR REAGERER VI?

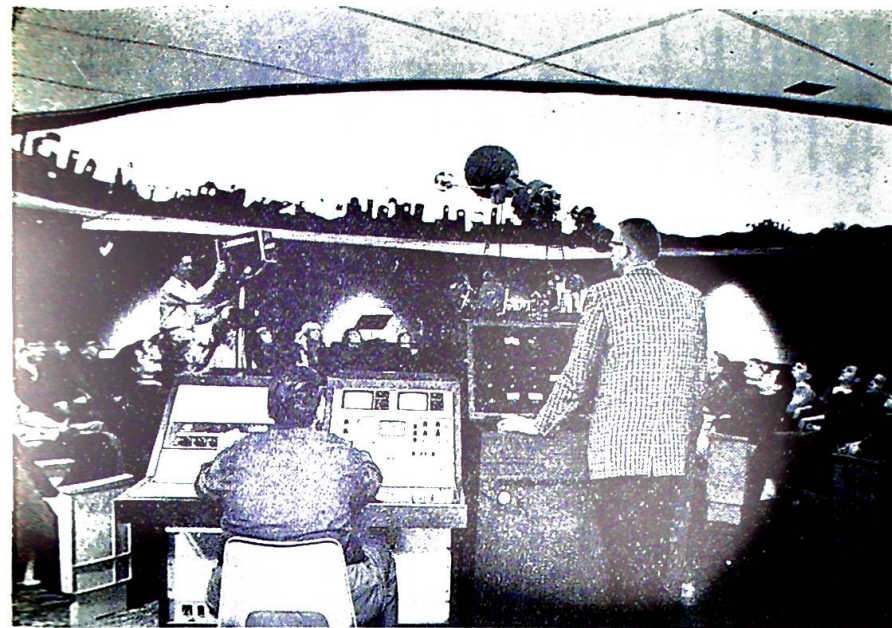
(Forts. fra forrige side.)

kantor sa «at det hele bare var dumheter», og at han ville finne de ansvarlige. Jeg sa bare at jeg ikke ville tilbake til Bandeirantes, og han lovet å forhindre det. Jeg ble godt pleiet på militærpsykehuset. Vincens-søstrene ga meg alt jeg trengte — men løftet om å redde meg ble ikke straks oppfylt. Fredag ble jeg hentet av Bandeirantes. Jeg var uten mat til over middag i min celle, og følte meg susete og svak. Jeg hadde mistet mye blod. Om natten brakte de meg til Tirandentes-fengselet.

Jeg hevder at alt som skjedde med meg ikke er unntagelser. Det finnes knapt fanger i Brasil som ikke har måttet gjennomgå tortur. Mange, som Carl Schreiber og Virgilio da Silva, døde under forhørene. Disse fangers håp er Kirken, den eneste institusjon i Brasil som ikke er under militærregimets kontroll. Kirkens oppgave er å verne om menneskets verdighet. Der et menneske lider, lider Herren. Dette er øyeblikket da biskopene må stoppe torturen og uretten — før det er for sent.

Kirken har ikke lov til å gjemme seg i denne situasjon. Vi bærer bevisene for mishandlingene på våre kroppene. Hvis ikke Kirken protesterer, hvem skal så gjøre det i Brasil? Eller er det nødvendig at vi dør for at Kirken åpent sier sin mening?

(Fra «Publik» —
oversettelse ved sr. Mirjam.)

standard. Og det finnes prosentvis en større «silent majority» blant de voksnes rekker enn blant de unge — det er bl. a. meget *lett* å være silent majority: man behøver hverken gjøre noe eller tenke. Selv om fjernsynet ga det avgjørende fremstøt til denne utvikling mot mer politisk bevissthet blant ungdommen, har de andre massemediene ikke vært uberørt av den. Og særlig de massemedier som må satse på å få solgt sine produkter til ungdommen følger opp: ungdomstidsskrifter, billigbøker, filmer, plater og viser, de tre siste kombinerer forresten ofte underholdning med politisk engasjement.

(I parentes bemerket: her biter slangen seg selv i halen, for her er det publikumet som øver innflytelse på massemediene.)

Noen synes kanskje at hele denne utviklingen er betenkelig — men alle er vi nødt til å se den i øynene.

Den andre hypotesen vil jeg helst presentere i form av et direkte spørsmål:

Er de voksnes bedømmelse av massemedienes innflytelse på de unge, ikke ofte en feilvurdering?

De fleste voksne har en liten sensor boende i seg. Sensoren stikker hodet frem med jevne mellomrom: og det gjelder da ikke dem selv selvfølgelig, men ungdommen.

Det rare er at de ofte vil sensurere der hvor det ikke trenges. Som oftest dreier det seg om noen av vår kulturs «hellige kuer» — som det altså under ingen omstendigheter skal røres ved: kuene skal også for de kommende generasjoner være hellige.

Eksempler:

En relativisering av autoriteten i en visetekst, vekker indignasjon. En jazzifisert versjon av «Ja, vi elsker» på TV underminerer patriotismen og bør forbys. Snart bør hele filmindustrien forbys, fordi den viser bare sex og vold, som de unge må spares for. Samfunnskritikk er revolusjonær og skal helst ikke kringkastes, for vi har det så godt, og det må fortsette slik. Propaganda for militærnekting er et påfunn av folk som ikke gidder å avtjene sin verneplikt, og unge sinn må ikke forgiftes med den slags. Alt dette og mye mer, skal de unge forskånes for — synes mange voksne. Det faller ingen inn å skulle spare ungdommen for — dagsrevyen f. eks. eller for den vanlige dagspressen. Det er likevel der at ungdommen er mest utsatt for skadelige inntrykk, det er der at det kunne være grunn til bekymring hos de voksne.

Verden er utrolig hard og viser sitt styggeste ansikt der — og det er vel der de unge mister sin tro på det de voksne holder for hellig. Jeg gjør meg selvfølgelig ikke til talsmann for den slags sensur — jeg tror heller at vi voksne kan ta det med ro når det gjelder sensur for de unge.

Vårt samfunn er nå engang blitt mere åpent, mere liberalt — vi befinner oss i en rask utvikling når det gjelder etikk, mote, medansvar, politikk, kultur. Selv om ikke alt dette er positivt, sett fra kristent synspunkt, vil sensur ikke kunne stanse det; de idéer som tiden er moden for, lar seg ikke stanse på den måten.

Og vi selv har jo sett og opplevd fruktene av sensur: den kan fremme hykleri, forårsake frustasjoner og sti-

mulere en usunn og overdimensjonert opptatthet av den forbudne frukt.

Jeg vil her gjerne bryte en lanse for et system av frihet, også for de unge. Risikomomentet ved denne frihet er reelt — men det skal heller betraktes som uløselig forbundet med vår menneskelige eksistens som sådan.

Det er ingen vits i å skulle ha kommunikasjonsmidler som setter seg som mål aldri å sjokkere folk. Vil vi, ved et sett av regler, eliminere enhver risiko i massemedienes tilbud, først da vil man kunne snakke om den så ofte omtalte nivellering av sinnene: sjokkfri og søvndyssende.

Tredje hypotese:

Verden er blitt mindre takket være massemediene. Dette fenomen gjør seg imidlertid mest gjeldende blant ungdommen.

Her kan jeg være ganske kort.

Unge mennesker har en åndens fleksibilitet som setter dem i stand til å bli verdensborgere, mentalt sett. Ting som skjer i en annen verdensdel går *virkelig* inn på dem.

Uten massemedier ville «studentopprør» antageligvis vært et ukjent begrep. Eller det ville vært umulig å ha de massedemonstrasjoner som i disse dager ryster hele det amerikanske samfunn. Massemedienes tidsalder kunne man like godt kalle for «ungdomsemansipasjonens tidsalder». Ungdommen er blitt en størrelse i samfunnet, som man ikke lenger kan ignorere. Konsekvensene her er både mange og viktige.

Fjerde hypotese:

Kravet om objektiv og allsidig informasjon er ikke lenger noe påskudd til i årevis å innta en avventende og passiv holdning.

Her trengs det vel litt mer utførlig forklaring.

Når man i tidsskrifter og bøker kommer bort i spørsmålet om hvorfor de tyske katolikker var så passive under Nazi-regimet, kan det hende at man får høre følgende resonnement, til deres forsvar:

Det var primært et spørsmål om manglende objektiv informasjon. En katolikk *kunne* ikke gå til aksjon (opprør) fordi han ikke hadde adgang til alle facts. Når han f. eks. så at jøder i nabolaget ble arrestert uten noen angivelig grunn, lurte han sikkert på om det var riktig. Men han *gjorde* ikke noe fordi han ikke hadde greie på bakgrunnen, motiveringen osv. for den handling han hadde vært vitne til. Inntil han hadde fått objek-

(Forts. side 182.)

TRO OG KIRKE

Når Kirken i det Nye Testaments skrifter blir kalt «det Nye Israel», er det ikke ment som en nasjonal eller rasemessig bestemmelse. Det uttrykker bare at Kirken er Guds folk. I sin tur vil dette si at den er et samfunn eller et fellesskap som bare består i kraft av sitt forhold til altets evige konge, Gud. Han som av nåde har kalt Kirken til å være det utvalgte folk, med alt hva dette innebærer av gaver og forpliktelser. Det er denne grunn tanke som gjør Bibelen til ett hele.

Som den vedvarende historiske legemliggjørelse av Guds Israel som Kirken er, mottar vi Bibelen fra Kirkens hender. Det er umulig at vi kunne motta den annetsteds fra. Om en skulle spørre hvorfor nettopp denne bestemte samling av nettopp disse bestemte skrifter, og ingen andre, danner dette som vi kaller Bibelen, da finnes det intet annet svar enn at disse skrifter har vært overlevert av Kirken som «hellige» skrifter fordi den har anerkjent dem som «inspirerte» av Gud.

Det er av vesentlig betydning å være oppmerksom på at Bibelens skrifter utleder sin verdi og betydning, samt sin opprinnelse, fra det kirkelige samfunns interne liv som fører sin historie tilbake til Abraham og Moses, til profetene og apostlene og som fremdeles spiller sin avgjørende rolle i verden idag. De bibelske skrifter taler derfor ikke bare om dette samfunns eldgamle fortid, men de fyller til dags dato dets vesentlige daglige behov for et ord fra Gud «til å undervise om sannheten og gjendrive villfarelser, til å veilede og oppdra oss til et rettventd liv» slik at de troende «kan stå fullt rustet og rede til innsats for det gode».

Som allerede før sagt er det meget viktig å være oppmerksom på at Bibelen er vokset frem fra og vokset sammen med Kirkens sosialt-religiøse fellesskapsliv. Derav bærer den umiskjennelige kjennetegn, og dette er da også grunnen til at Bibelen bare kan bli rettelig tolket og forstått innen forholdet til dette kirkelige fellesskaps liv som det har utviklet seg helt til denne dag.

Sett i dette vesentlige perspektiv kan en bare beklage at Bibelen i de

teologiske stridigheters hete som ble frembragt av det 16de århundres Reformasjon, ble satt opp mot den gamle Kirkens autoritet og Kirken mot Bibelen. For oss idag er det helt ufattelig at slikt noe kunne skje. For det er jo opplagt at selve begrepet om Bibelens autoritative Canon står eller faller med Kirkens autoritet.

Sannheten forplikter oss imidlertid til å vedstå at de protestantiske reformatorer opprinnelig aldri hadde tenkt å gå så langt og at ikke så få av datidens bærere av Kirkens autoritet var menn hvis personlige kristne liv var langt fra oppbyggelig. Men ettersom reformatorene prinsipielt gav enhver fri adgang til den hellige Skrift, og dette uten hjelp av den kirkelige Tradisjons autoritative tolkning, kunne det neppe gå anderledes enn at dette prinsipp konsekvent måtte føre til enhvers rett til å tolke Bibelen ifølge sitt private omdømme. At man for å trygge dette private omdømme påberopte seg Helligåndens interne vidnesbyrd i den troende, må kanskje sies å være litt for meget av det gode og turde neppe ventes noensinne å kunne settes som et tolkningsprinsipp av allmenn gyldighet for hele Kirken. Allikevel er Bibelen hele Kirkens bok, dette av mer enn en grunn: I tidens løp, da de teologiske fronter stivnet mer og mer til, ble de protestantiske reformatorer av omstendighetene tvunget til å strekke seg lengre enn de opprinnelig hadde ment. De krevet for hele Bibelen, til hvem de tilskrev en verbal inspirasjon og som nu var overlatt til enhvers private

AV PATER

D. J. BOERS

tolkning, en absolutt autoritet, n.l. den autoritet som den katolske Kirke før utøvet.

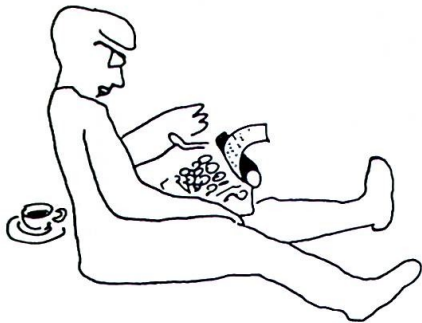
En kan bare med glede og beundring konstatere at denne fremhevelse av Bibelens posisjon i kristenheten i tidenes løp har utløst blant de reformatoriske kristne en kolossal åndelig energi og har vært opphav til et ska-

pende kristent arbeide over hele verden. Mens på den annen side den betydelige ulempe neppe kunne unngås at Bibelen måtte bli utsatt for en kaotisk individualismes farer, og at den ofte ble en bok hvori enhver, appellende til den samme Helligåndens interner vidnesbyrd, mente å kunne finne en hjemmel for sine personlige innsikter og dogmer.

Den historiske sannhet forplikter oss også til å si at den katolske Kirke svarte på denne utvikling med en tiltagende strenghet med å kontrollere de troendes bibellesning. Hva man, i den historiske kontekst så enn måtte tenke om denne innstillings legitimitet eller ei, faktisk førte den på mange måter til aldeles uønskede konsekvenser. Helt spesielt førte den med seg en «inntørkning» så å si både på det liturgiske, det kateketiske og det homiletiske nivå, mens den systematiske teologi mer og mer ble ensidig skolastisk og de troendes fromhetsliv mer og mer devosjonelt-preget.

Idag er vi, Gud skje takk, vitne til hvordan situasjonen i denne henseende begynner å forandre seg. Når man sammenligner det annet Vatikankonkils dogmatiske konstitusjon om den guddommelige åpenbaring med rapporten om «den hellige Skrift, Tradisjon og tradisjoner» som Kirkens Verdensråds konferanse om «Tro og Kirkeorden» har publisert i 1963, samt med andre og nyere publikasjoner, ser vi at en dyptgående overensstemmelse holder på å vokse frem mellom reformatoriske og katolske kristne. Dette ikke bare vedrørende selve åpenbaringsbegrepet, men også angående Kirken som prinsipp for åpenbarings overlevering, av hvilken Bibelen er en vesentlig del. Selv
(Forts. neste side.)

ONSDAGS- BREVENE

Kjære alle sammen.

Mennesker verden over lever mer eller mindre bevisst med dette problemet om vold—ikkevold innpå livet. Nå aner vi igjen en ny bølge av unge som er villig til å forsøke det siste alternativet, det store flertall av disse unge som stiller seg kritisk til dagens ledere og dagens politikk og økonomiske systemer har tydeligvis til syvende og sist liten tiltro til sine egne venstre- og høyreekstremister. Ingen, selv ikke de mest skolerte talere fra disse to fløyene får taket på dem her, de vet meget realistisk at voldshandlinger utelukkende fører til motaksjoner og andre former for maktmisbruk, ny vold og nye lidelser.

Er det ikke i disse ukene tegn som tyder på at man øyner et nytt fremstøt for ikkevoldbevegelsen, for eksempel i Statene? Midt i den opprivende striden om krigen i Indo-Kina og under presset av truende varslere om en økonomisk krise av tredveårenes format?

Jeg tar muligens feil, det er lett nok å gjøre det i denne situasjon. I løpet av de neste 48 timer kan det skje ting som kullkaster og nærmest latterliggjør disse funderinger. Jeg vet det. Kanskje har den norske New York-korrespondenten rett som den 25. mai tolket visse uttalelser fra de farvedes mer moderate ledere i USA dit hen at de nå inngår et kompromiss og famler etter geværene. «En holdning som later til å true med å sette et stadig sterkere preg på rasekonfliktene i tiden fremover.» Kanskje — jeg håper han ikke har det.

Jeg har bare noen klipp å bygge på, men de sier en del. Ett forteller om en gruppe studenter som i mai

klarte å få istand et direkte møte med president Nixon — om krigen i Kambodja. Det var et kort møte, antagelig ikke særlig varmt. Men en av de unge, Douglas Leen skal etterpå ha sagt: «It's not visits like ours that are going to change things. But if a guy like me can make it to Nixon, then the system can be worked within. We'll be back and tell that to the rock throwers.»

To unge amerikanere, han neger, hun av indiansk avstamning snakket igrunnen om samme tingen da de nylig var i Oslo og ble intervjuet:

«— Protest er et gode, men vold er bare ødeleggende og en sløsning med krefter. Vi leter alle etter noe nytt og tror ungdom i utdanning kan være med på å bringe verden fremover, for vi har ikke satt høye gjerder omkring oss. Vi mener det er viktig at folk kan møtes og være sammen: Det gir en sjansen til å oppdage seg selv og sin egen skaperevne. Og det gir en mulighet til å komme i et forhold til andre mennesker. Avgjørende for hvor langt vår verden vil nå, blir evnen til å kunne ta ansvar. Her er det ikke politikerne alene det kommer an på, men hvert enkelt individ i seg selv.

Mange tror det er opprør ved hvert eneste universitet hver eneste dag, men det er det jo ikke.»

De forteller om det skiftet som har begynt blant studenter og ungdom i USA — et skifte fra politisk demonstrasjon til politisk organisasjon, i erkjennelsen av enorme potensielle krefter, når de bare ikke blir ødslet i voldsbruk.

Det siste klippet er en artikkel av den amerikanske journalisten Jerrold K. Footlick, også han skriver om universitetene. Og om dette at man ser begynnelsen på en ny antikrig-bevegelse hvor studenter, lærere og universitetenes administrative ledere søker sammen i en aktiv, pågående ikkevold-kampanje for å snu Washingtons politikk i Sydost-Asia.

Igjen: hardt og målbevisst arbeide innenfor Systemet for å forandre det innenfra med fredelige midler.

Har drapene på studentene ved Kent State University under demonstrasjonen mot Kambodja-operasjonen også gjort ulivssår på denne bevegelsen, er ulykken større enn vi ante antagelig.

Eller tar alt dette en ganske annen vending. Jeg har faktisk et klipp til som jeg nå har funnet frem, egentlig hadde jeg ikke tenkt å bruke det. Men det er tankevekkende:

En amerikansk student blir intervjuet i forbindelse med de siste økonomiske tilbakeslagene.

«I guess I don't want a depression,» said frizzy-haired college senior Ralph Dishowitz in New York, «because I wouldn't have time to be active against the war if I had to worry about eating.»

ANDREAS LEGMANN.

TRO OG KIRKE --

om ikke alle vanskeligheter er ryddet av veien, kan en allikevel med glede konstatere at den samme Bibel som engang var et atskillelsens tegn, nu er blitt ett av de fremste instrumenter i den kristne Økumenes tjeneste.

■ To franske misjonærer, Francois Claudel og Vincent Rollin er drept av geriljastyrker i Kambodja, ifølge nyhetsbyrået Apf. De to prestene hadde kjørt med bil inn i Mekong-deltaet for å bringe medikamenter til sårede vietnamesere.

NYHETER

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstg. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: <i>S.: St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstg. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstg. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstg. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
<i>Veståsen kapell</i>		9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
<i>Biskopen og prestegården</i> tlf. 21 214		
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94	8.15	10.30
<i>Biskopen og prestegården</i> , tlf. 3604		
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

■ Pave Paul VI feiret ved månedskiftet sitt 50 års prestejubileum.

■ Biskoprådet for Bispesynodens generalsekretariat har tilkjennegitt sin solidaritet med pavens avgjørelse i selbatspørsmålet. I sin hilsen til paven på vegne av de andre medlemmene av rådet sa den indiske kardinal Gracias at de tallrike støtteerklæringer som har kommet til Rom fra verdens biskoper ikke skyldes at biskopene sto over for et valg, enten å være ulojale mot Rom eller å unnlate å ta ansvaret for sine lokale kirker. Med tydelig sikte på kardinal Suenens uttalelser i Le Monde — intervjuet (se dagens lederartikkel), sa Gracias at lykkønskningstelegrammene til paven hverken var diktet av underkastelse eller av en falsk oppfatning av medansvaret, men av en dyp overbevisning og et nøye kjennskap til saken og til de som er betrodd biskopenes omsorg.

■ Paven viet i pinsen 279 diakoner fra 33 land til prester under en høytidelighet på Petersplassen. Paven la selv hendene på hver enkelt, men ti kardinaler salvet deres hender, melder KNA fra Vatikanet. Av de nye prestene var 175 italiene, 35 fra andre europeiske land, 28 fra Latin-Amerika, 7 fra Nord-Amerika, 11 fra Afrika og 25 fra Asia.

■ Den tradisjonelle konsert det italienske radio- og fjernsynsselskapet RAI hvert år gir for paven, står i år i 200 års jubileet for Beethovens fødsels tegn. For første gang fant konserten sted i selve Peterskirken, etter pavens ønske. Den 23. mai ble Missa Solemnis fremført med blant annet den norske sangerinnen Ingrid Bjoner som solist.

■ Erkebiskopen av Santiago de Chile, kardinal Silva Henriques har delt ut land til 22 arbeiderfamilier av Kirkens eiendommer i bispedømmet.

■ Paven vil besøke Filippinene og Australia i siste halvdel av november, opplyser Vatikanet i en kunngjøring. Det heter at Paven har akseptert innbydelser fra de katolske biskoper i Det fjerne Østen til å besøke Manila og Sydney under bisperådernes møter i november. Det blir pave Pauls niende utenlandsreise. Han har tidligere gjestet Israel, India, FN's hovedforsamling i New ork, Portugal, Tyrkia, Colombia og Uganda.

■ Paven har utnevnt den tidligere prefekt for Troskongregasjonen, kardinal Ottaviani til kardinalkollegiets nye c a m e r l e n g o.

■ Sammenslutningen av kristne arbeidere i Italia, ACLI, støtter erkebiskop Helder Camaras kandidatur til årets fredspris. Forbundet teller 800 000 medlemmer.

■ Amerikanske ordenssøstre har dannet The National Assembly of Women Religious (NAWR) som talerør for nasjonens 160 000 nonner. Over 2000 delegerte var tilstede på den tre dager lange kongressen i Cleveland som besluttet dette og som valgte søster Ethne Kennedy til formann i den 15 kvinner sterke komité som skal lede organisasjonen.

■ De angivelige Mariaåpenbaringer i San Sebastian de Garabandal i det nordspanske bispedømmet Santander som nå i noen år har vakt stor oppsikt, er av Vatikanets Kongregasjon for tros læren blitt avvist som falske. Kirken forbyr enhver form for æres- og fromhetsbevisninger i sammenheng med «synene».

■ Ordenssøstre fra forskjellige kongregasjoner leder for tiden over tyve katolske sogn i Brasil. Søstrene preker, deler ut kommunionen og leder annet kirkeleg arbeide.

LESERBREV

DET KATOLSKE STANDPUNKT MOT ABORT

Herr redaktør.

Fosterfordrivelse (direkte abort) er mord på et uskyldig menneskeliv og kan aldri av noen grunn bli rettfærdiggjort. Et foster, hvor lite det enn er, har en sjel og er derfor en person, selv om legemet ennå ikke er utviklet. Det nytter ikke å påberope seg statslovene, som i enkelte tilfeller tillater fosterfordrivelse. «Barnet, også før fødselen, er menneske i samme grad og med samme rett som moren. Dessuten har hvert menneskelig vesen, også barnet i sin mors liv, retten til livet umiddelbart fra Gud, ikke fra foreldrene eller fra noe samfunn eller noen menneskelig autoritet. Derfor finnes det ikke noe menneske eller noen menneskelig myndighet, noen vitenskap eller noen medisinsk, eugenisk, sosial, økonomisk eller moralsk «indikasjon» som kan gi rett til direkte og overlagt å råde over et uskyldig menneskeliv i den hensikt å tilintetgjøre det» (Pius XII's tale til jordmødrene, 1951). Slik har kirken alltid lært.

Indirekte abort, dvs. en operasjon som ikke tilsikter fjernelsen av et foster, men bare indirekte medfører den (f. eks. fjernelsen av en kreftsvulst på livmoren), er tillatt når en slik operasjon er nødvendig for å redde kvinnens liv.

At direkte abort er nødvendig for kvinnens liv, forekommer etter mange kjente legers utsagn meget sjeldent. Men om det skulle inntreffe, er abort ikke tillatt. Man må ikke si at det er bedre at barnet dør, enn at både barnet og moren dør. Hensikten (å redde morens liv) helliger ikke et ondt middel (mord på barnet). Det dreier seg ikke om et valg mellom den enes eller begges død, men om et valg mellom mord og ikke-mord. Og mord på et uskyldig menneske er aldri tillatt. Å oppgi det prinsipp ville ha de mest forferdelige konsekvenser.

Som vi allerede sa, forekommer det meget sjeldent at morens liv ikke kan reddes uten abort. Men sikkert er det at en uhyggelig utbredelse av fosterfordrivelse på grunn av alle slags indikasjoner ville være følgen, hvis ikke Guds lov forbød fosterfordrivelse i alle tilfeller. Erfaringen viser dette klart. I England f. eks. er antallet på såkalte legale aborter blitt mange-

dobbeltsiden den nye abortlov ble vedtatt. Man kan derfor også si at abortspørsmålet ikke dreier seg om et valg mellom to mennesker eller ett menneskes død, men om et valg mellom to mennesker eller utallige menneskers død. Og dertil kommer at abort ikke er ufarlig for moren, så at abortpraksisen ikke bare er skyld i mange barns død, men også i mange mødres død. En kvinnes sykdom blir ved avbrytelsen av svangerskapet oftere forverret enn forbedret.

Jeg beklager meget at St. Olav (i sitt nr. 9) nå også begynner å forsvare fosterfordrivelse iallfall «i de mange, mange grensetilfeller». I samvittighetens navn å ville flytte grensene i slike moralspørsmål vil ha til følge at grensene til slutt forsvinner helt.

Dr. J. van der Burg.

VI PROTESTERER

Hr. redaktør,

St. Svithun kirke — det katolske samfunn i Stavanger — har for første gang i historien hatt gleden av en ungdomsprest i menighetsarbeidet, nemlig fra høsten 1969.

Resultatet av dette er en interessert og engasjert ungdomsforening som det tidligere ikke virkelig har lyktes å etablere i menigheten. Selvsagt skal ikke en ungdomsforening være helt avhengig av en prest, en person, men det kan ikke være tvil om at i vårt fåtallige og litt anstrengte katolske miljø kan en slik person være avgjørende for en sådan ungdomsforenings være eller ikke være — hvilket vi her ved påstår.

Nu skal denne ungdomsprest forflyttes til Bergen, hvor der — oss bekjent — allerede finnes 4 prester. I Stavanger har vi kun 1 — en — soknepresten, og vi skal ikke blande inn her hvilken hjelp og avlastning den unge presten også må bety for ham.

Stavanger har en relativt stor menighet, ikke minst i de senere år med alle utlendingene i forbindelse med oljeboring og oljeraffineri. Barnekullene er ganske store, det potensielle antall ungdommer er større enn det noen gang har vært, så etablering og opprettholdelse av en ungdomsforening nå vil være av uvurderlig betydning for det fremtidige katolske menighetsliv i Stavanger.

En
klown

Jeg er kanskje en drømmer, ikke dyktig til noe praktisk. Jeg innrømmer det i mine gode stunder.

Men det fører til at jeg blir forvirret når folk er praktiske når det virkelig trengs. Som nylig: Jeg var voldsomt opptatt av latinamerikanske problemer, spørsmålet om vold og ikke-vold osv. Jeg satt på redaksjonen og tenkte forferdelige dype tanker. Til slutt oppsøkte jeg en av prestene på Majorstuen og fikk ham inn i et taleværelse. Måtte høre hans mening, syntes jeg.

Han smilte vennlig, en smule bekymret:

— Nei, jeg har ærlig talt ikke noe personlig standpunkt bygget på de siste tingene, forstår du. Har ikke hatt tid til å lese.

— Jeg synes det er ganske avgjørende ting, dette her.

— Jeg er enig selvfølgelig. Men...

— Ja?

— Jeg har vært så opptatt de siste ukene med å forberede basaren vår til inntekt for nybygget at jeg ikke har fulgt skikkelig med i det som har hendt. Ikke bra nok til å hjelpe deg ihvertfall.

Jeg glante. Basar?

Han lo:

— Ja, det må også gjøres, vet du.

Ja, jo. Selvfølgelig.

Han fulgte med nesten ut på gaten enda han hadde dårlig tid. Vi sa noen ord om været, om å treffes en kveld, slike ting.

— Vi hadde ubudne gjester i kirken i natt, sa han plutselig, trist.

— Ødela de noe?

— De brakk i stykker krusifikset. Bente armene på korset dessverre.

— Ren vold altså?

— Ja, temmelig brutalt og ille...

Vi så på hverandre. Han smilte beklagende:

— Synd at jeg ikke kan svare på spørsmålene dine, sa han og viftet med hendene. Vi sa farvel, han løp inn til basararbeidet sitt igjen, jeg sto igjen på fortauet og funderte.

Vi våger å påstå — selv om en grad av ydmykhet og likeså risikoen for subjektivitet — legger visse bånd på oss:

(Forts. neste side.)

LESERBREV - -

(Forts. fra forrige side.)

Menigheten i Stavanger er en aktiv menighet.

Menigheten har i sterk grad vært delaktig i bygging av ny kirke.

Menigheten er i høyeste grad — uten å nevne pekuniære detaljer — delaktig i den pågående bygging av menighetslokale.

Vi har vanskelig for å forstå det resonnable i å overføre den assisterende ungdomsprest til Bergen, hvor det finnes langt flere prester — selv om vi innrømmer at vår legmannsvurdering bare er en proratarisk vurdering.

Til slutt — menigheten er på grensen til å gå trett, hvis den nu ikke møter en viss velvilje og forståelse fra klerikalt hold til åndelig støtte — i dette tilfelle uttrykt i form av en prest for ungdommen. Den gjentatte frase om at «menigheten i Stavanger klarer seg nok», er utslitt.

Vi protesterer — foreløbig uten å demonstrere.

Foreldre i Stavanger.

«RIV DET NED — ROPTE DE»

Hr. Redaktør.

Det virker på meg som om i hvertfall redaktøren blander begrepene «språk» og «kommunikasjon», når han skriver om og siterer George Steiner i «St. Olav» nr. 10, «Onsdagsbrevene».

En kan vel være enig i at språket er et instrument til bruk i en eller annen form for kommunikasjon, og at diskusjon er en form for to-veis kommunikasjon. Derfor, det «ungdommens bander» som Steiner skriver om, gjør når de i følge ham «hengir seg til brølet», er ikke å «flykte fra sproget», men heller som han sier lengre ned: «avbryte enhver diskusjon».

Avskjære en eventuell diskusjon gjør imidlertid også redaktøren, gjennom sin beskrivelse av «protesttoget». Ikke så plumpt som ved å rope «hold kjeft» til de «brølende» utenfor, men ved å stemple demonstrasjonstoget overfor seg selv og «St. Olav»s lesere gjennom bruk av bare negativt følelsesladete uttrykk som: «politisk brøle», «sinte plakater», «blinde bruk av vold» (generelt), og tilsist nonchalant avfeie innholdet i demonstrasjonen ved å forklare: «Riv det ned, ropte de.» — Alt dette uten overhodet å bry seg om det egentlige innhold av

demonstrasjonen, og bakgrunnen for den.

Det må være svært langt fra redaktørens vindu til Ullevålsveien, fordi journalister fra alminnelige dagsaviser hadde ikke så store vansker med selve oppfattelsen, langt mindre vanlige mennesker langs fortauet.

Jeg antar likevel at redaktøren er interessert, fordi en oppklaring her er en absolutt forutsetning for at vi overhodet skal kunne snakke sammen.

Det var nemlig ikke et «protesttog». Det var en demonstrasjon til støtte for studenter og andre utdanningsgruppers krav til Staten om kompensasjon for merverdiavgiften (momsen) på 110 kroner pr. mnd. i stipend, og krav om en økning av studielånene på 150 kroner pr. mnd. Toget som gikk 4. mai i år, var arrangert av Faglig Studentfront, Norsk Studentunion og Studenttinget i Oslo. Bakgrunnen var et møte på Blindern der Regjeringens svar på de utdanningssekkendes krav ble avvist som uantagelig, særlig fordi det ikke tok hensyn til kravet om momsstipendium, og dessuten bare ville bevilge 8—10 mill. kroner til samtlige elever i 10.—12. skoleår, noe som klart er altfor lavt.

Disse kravene bygger på en beregning som går ut på at utdanningssekende ikke skal få det økonomisk

verre. Kr. 150 i økte lån er det en må kreve for at lånene skal komme på nivå med det de var i 1964. Kr. 110 i momskompensasjon tilsvarer det beløp Staten tar inn i form av merverdiavgift, siden nyttår 1970.

Det er vedtatt støtte til disse kravene ved alle allmannamøter på Universitetet, og ved svært mange andre læresteder som har behandlet dem, eksempelvis Yrkesskoler, Lærerskoler, Sykepleieskoler, Sosialskoler, men først da mange studenter og elever deltok i en svær demonstrasjon 17/3 i år, med påfølgende generalstreik ved Universitetene og endel andre læresteder, begynte Regjeringen å forstå at dette ikke var noe en ikke uten videre kunne se bort fra. De nedsatte et ekspertutvalg, hvis utredning ble behandlet av Regjeringen, som 4/5 offentliggjorde sitt svar.

Resultatet av den dagens demonstrasjon, som endte i Regjeringsbygget, var at Regjeringen lovet ett nytt møte, og etterhvert vil vurdere kravene på nytt. Det kan altså ikke sies å ha vært bortkastet tid å gå i den demonstrasjonen. Derfor roptes det heller ikke: «Riv det ned», men derimot «Enhet om kravene», «Full støtte til lærlinger», «Full støtte til arbeidsfolk». Den siste parolen betyr at studenter og andre er klar over at også

NKKF's landsmøte i på Mariaholt:

Helgardering i famielieplanlegnings- spørsmål

Tredve representanter møtte til landsmøtet i Norges Katolske Kvinneforbund på Mariaholt den 24. mai. Tromsø, Trondheim, Alesund, Bergen, Kristiansand, Halden og Oslo var representert.

Ved valgene ble Haldis Bagge, Bergen valgt til ny formann etter fru Dagny How som har hatt hvervet de siste 14 år. Styret fikk forøvrig denne sammensetningen: frk. Ella Hojem, Trondheim, fru Margaretha Krane, Tromsø, fru Pauline Gulbrandsen, Bergen og fru Gertrud Appelmann, Halden.

ST. OLAV har fått tilsendt et kort referat fra landsmøtet hvor det bl. a. heter:

«Sør-Norge hadde oppe spørsmålet om famielieplanlegging, og mente å kunne forsvare følgende syn:

Det er uheldig å påtvinge U-landene noe som står i strid med deres etiske, kulturelle og religiøse syn.

På den hjemlige front er der dissens når det gjelder famielieplanlegging. Familierådgivningskontorene og mødrehygienekontorene har nok respekt, men man er uenig i at ung-

dommen opplæres i prevensjon. Man respekterer dem som innretter sin famielieplanlegging etter sin samvitthet.»

Den viktigste post på programmet var Landsforbundets Utdannelsesfond (nu på kr. 20 000) hvor tidligere de årlige renter var gått til utdanning av ungdom. Styret fikk fullmakt til å benytte Fondets renter der hvor der finnes behov, enten for ungdom eller voksne, da der nu er så mange andre muligheter for ungdom når det gjelder støtte til utdanning.

andre grupper i samfunnet har fått det økonomisk vanskeligere i det siste, særlig etter momsens, — vanlige lønsmottagere, pensjonister, trygdede, i det hele tatt dem som ikke har merket noe til de lovt skattelettelser, og at utdanningssøkende derfor må støtte og få støtte fra andre samfunnsgrupper, for ikke å havne i ren «student-isolasjonisme».

En kan støtte eller ikke støtte kravene fra de utdanningssøkende, — men dette er i hvertfall kort skissert bakgrunnen for og innholdet i demonstrasjonstoget, og uten å kjenne forholdene og ta hverandre alvorlig, er enhver kommunikasjon umulig.

Anne Kari Rom.

ANNORLUNDA SOMMAR?

RØGLE KLOSTER

(Sverige, 10 km utanför Lund)

Adress: Pl. 615, 225 90 — Lund

Tel: 046/514 20

ÅRETS STIKLESTAD-VALFART

Buss går fra St. Olavs kirke, Prinsens gt. 2 a, Trondheim, søndag morgen 26. juli kl. 8. Ankomst Stiklestad ca. kl. 10.

Kl. 10.30: Prosesjon til Stikestad kapell.

» 11.00: Høymesse i kapellet.

» 15.00: Det historiske «Spelet om Heilag Olav» fremføres.

Tilbakereise til Trondheim ca. kl. 18.00.

Påmelding til bussturen skjer ved å sende kr. 25,— pr. person (barn halv pris) til St. Olavslaget i Trondheim v/Ella Hojem, Elgesetergt. 25, Trondheim (postgiro 31 68 15) innen 18. juli. Overnatting i Trondheim (evt. privat) kan ordnes ved henv. til Ella Hojem.

Valfarten til fots fra Stjørdal til Stiklestad starter fredag morgen 24. juli. Henv. herom til O. Gebhardt, Balders v. 5 b, Trondheim (tlf. 38 922) innen 30. juni.

Sct. Annæ Rejser — Pastor d'Auchamp's Rejser

Rejser under katolsk ledelse.

Italien:

27/6—18/7: Firenze—Assisi—Rom—Ravenna — 22 dg. — fly-pris: kr. 1475,—.

1/7—19/7: Rom—Sorrento—Venezia — 19 dg. — tog m. liggevogn-pris: kr. 1375,—.

12/9—26/9: Venezia—Ravenna—Firenze — 15 dg. — fly-pris: kr. 1195,—.

Passionsspill i Oberammergau Østrig:

25/8—6/9: München (passionsspil)—Golling (Salzburg)—Wien — 13 dg. tog m. liggevogn-pris: kr. 1095,—.

29/8—5/9: Oberammergau—Saalbach — 1 uge — fly-pris: kr. 898,—.

Program fås hos:

lærerinde, Annie Rastrup, Hyacintgården 15, 2300 København S.

Tel. (01)587412.

FASTEAKSJONEN

St. Olav får opplyst i Caritas at det nå foreligger følgende resultat av Fasteaksjonen 1970:

Innkomet i Norge pr. d.d.

brutto kr. 58 048,91

Utgifter kr. 3 808,34

Netto innk. i Norge .. kr. 54 240,57

Den Nordiske Fasteaksjon har foreløbig innbragt:

I Danmark pr. 5/5 netto kr. 135 754,10

I Sverige pr. 5/5 » » 80 942,27

I Island pr. 5/5 » » 720,00

I Norge pr. 21/5 » » 54 240,57

kr. 271 657,64

Resultatet fra Finland foreligger ennå ikke.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Arendal
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

ALICE RING AMUNDSSENS LEGAT

Katolske barn og ungdom — event. i institusjoner, i Oslo katolske bispedømme kan søke om bidrag fra ovennevnte legat til undervisning og utdanning.

Søkere innen St. Olavs sokn, Oslo, er fortrinnsberettiget, like- som bidrag til yrkesutdanning. Søknader til sokneprest L. Messel, Akersveien 5, Oslo 1, innen 30. juni.

UNGDOM I EN SATELITT-TID

(Forts. fra side 175.)

tiv og detaljert informasjon om dette, kunne han altså forholde seg rolig, og vel å forstå, med god samvittighet. For, ifølge moralbøkene, kunne han jo ikke ta risikoen å handle uriktig. — Informasjonen var og ble skral, og vi vet hvordan det ble.

I dag er situasjonen anderledes. Informasjonsstrømmen utgjør et press: vi drukner snart i en veritabel flom av nyheter. Men heller ikke vi får noen 100 pst. objektiv eller nøytral informasjon (hva dette enn måtte bety forresten!!). Et lite regnestykke som eksempel: Associated Press i Amerika disponerer gjennomsnittlig over 350 innenrikske meldinger pr. dag. En avis velger 77 av dem for publisering, og av de 77 er det 15 som

blir lest av gjennomsnittsavleseren. Her foregår det altså en viss men reell forhåndsseleksjon av stoffet og det er klart at ideologier og politiske syn står i kø for å komme med — og at de gjør alt de kan for ikke å bli utmanipulert.

Dagens situasjon er altså innviklet og en smule paradoksal:

Mengden av nyhetsstoff virker overveldende på oss, tingene er aldri så enkle som vi skulle ønske de var; vi blir konfrontert med motstridende påstander. Alt dette resulterer i at vi resignert sukker og gir opp håpet om noensinne å bli klok på noen ting.

Når vi attpå til tenker på at vi i prinsippet ikke kan regne med absolutt objektivitet, fristes vi til slutt til

DRAMMEN

H. KOLDERUP

N. Storgt. 12 - Bragernes
Tlf. 83 13 62 - 83 36 48

Gå til fagmannen
når det gjelder møbler

Utstyr for leger og
sykehus

Drammen Bandageforretning

Øvre Storgt. 7 - Tlf. 83 11 71

American Foto

SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER

Engene 4 - Tlf. 83 11 45
Filial: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

FREDRIKSTAD

DRAMMEN

Drammens malerforretning

Inneh. Asbjørn Gundersen

Tlf. 83 19 16 - 83 33 32

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

FREDRIKSTAD

Byens spesialforretning

Agentgt. 1 - Tlf. 17 080

Andr. Panne &

Kontormaskiner - Kontorutstyr

Storgt. 4 - Fredrikstad
Tlf. 12 945

EDVARSEN & NORDHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentralbord 15 840

ikke å gjøre annet enn å *vente* til vi en vakker dag får et vanntett, holdbart, uangripelig syn på tingene. De fleste av oss venter da vel hele sitt liv.

Her reagerer ungdommen anderledes. Bevisst eller ubevisst: det vet jeg ikke — men de blåser en lang marsj i den absolutte objektivitet —

fordi den er utopisk. En ungdom kan ikke sitte med hendene i fanget mens det er så mye galt i verden — fordi han foreløpig ikke har adgang til all tenkelig førstehåndsinformasjon. Han vil da heller engasjere seg for én ting som han vet er viktig og umaken verdt. Han hater den forsiktighet og varsomhet og trang til endeløs nyanseering som de voksne beskytter seg med.

Et eksempel: En gutt som står på

et gatehjørne og deler ut flyveblader med protest mot tortur i Hellas, vet utmerket godt at det finnes også andre land hvor ikke alt er som det burde være. Men det i seg selv rettferdiggjør i hans øyne fremdeles ikke tortur i Hellas — og derfor demonstrerer han. Han nekter å ofre engasjementet mot noe ondt på den absolutte objektivitets alter.

— — —

OSLO

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tif. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

MALERMESTER

Otto Foerster

ulfører allslags maler- og tapetserarbeider
Tif. 21 69 06

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

22. mai 1970.

KJÆRE RIEBER-MOHN,

Jeg leser alltid dine filmanmeldelser med stort utbytte, men i St. Olav nr. 10 synes jeg du skuffer stort med den pinibelt magre omtale av «Pantelåneren». Jeg synes nok at en såpass betydelig film fortjener en mer grundig behandling. Derfor har jeg tillatt meg å anmelde «Pantelåneren» for «St. Olav» ut fra det jeg opplevde som vesentlig i filmen.

Vennlig hilsen

KJELL SVENDSEN.

Enig. Og her følger Kjell Svendsens utmerkede omtale av «Pantelåneren».

HRM.

Om ensomheten og ondskapen

Som de mest bestandige relasjoner i menneskets tilværelse finner vi godheten, ensomheten og ondskapen. Den første er meget sparsomt tilstede i Sidney Lumets film «Pantelåneren» som nettopp har vært vist i Oslo. Ensomheten og ondskapen er derimot hjerteskjærende tilstede fra første til siste bilde. Det er en film uten den ofte banale «optimist-tross-alt»-tonen. Skulle jeg ekstrahere filmens sentrale påstander, måtte det bli følgende: Godheten og gleden består bare av korte lysglimt i en kald og brutal tilværelse, hvor menneskenes streben bestemmes av to ting — penger og kjønnsdrift.

Et av hovedtrekkene ved historien i filmen er antagelig representativt for millioner av mennesker i vår tid. Det er fortellingen om flyktningens ensomme tilværelse i et fremmed samfunn. Et annet hovedtrekk kan være representativt for alle mennesker i alle samfunn: Det er Lumets fremstilling av slumsamfunnet i New York som et fengsel hvor de fleste er fanget i fattigdom, nød og utbytting, mens noen utbyttere kan drive sin virksomhet med de mest brutale fangevoktermetoder.

Hovedpersonen i filmen er jøden Nazermann (Rod Steiger) — en av dem som berget livet gjennom nazistenes her-

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

5—11 september 1970.

Flyreise med fuld pension, pris fra Københavns lufthavn (Kastrup)

på hotel «Madonna» danske kr. 890,—

på sygehjemmet «Accueil Notre-Dame» » » 700,—

Geistlig leder: Mgr. Knud Ballin, København.
Læge, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser ved henvendelse til:

VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, 2900 HELLERUP (Danmark)

redømme i Tyskland. I motsetning til de fleste flyktninger har Nazermann greidd, bl. a. gjennom en forbindelse med en gangster, å skaffe seg økonomisk trygghet i sin nye tilværelse. Han driver en pantelånersjappe i New Yorks fattigstrøk. Bak seg har han en tilværelse som han setter alt inn på å glemme — opplevelsene i Nazi-Tysklands konsentrasjonsleire, utsløttelsen av familien. Omkring seg har han det amerikanske samfunnets brutale behandling av de maktesløse, og forherligelsen av den sterke og hensynsløse personlighet som bruker alle metoder for å komme seg ovenpå.

På mange måter er dette samfunnet like brutalt og grusomt som Nazi-Tyskland var. Lumet viser ved erindringsglimt fra Nazermanns opplevelser i konsentrasjonsleirene parallellen mellom fangevokternes råskap mot fangene og den brutalitet som de forsvarsløse i New Yorks slum er utsatt for. «Pantelåneren» er derfor også en sosial og politisk film om det amerikanske samfunnet — men med adresse til bl. a. vårt selvtilfredse samfunn.

Men det er på det rent personlige plan at «Pantelåneren» gjør det sterkeste inn-

trykk. I scener fra pantelånersjappen viser Sidney Lumet hvordan Nazermann gradvis erkjenner at han selv er havnet blant fangevokterne i samfunnet. Rod Steiger makter overbevisende å fremstille både Nazermanns voksende erkjennelse av sin egen medvirkning i undertrykkelsen av de elendige som kommer til hans butikk for å stampe eiendeler, skrekken og avskyen som velter opp i ham etter hvert som han blir klar over dette, og opprøret som han prøver.

Gjennom hele filmen, som et grunn-tema, ligger ensomheten, isolertheten i tilværelsen. Det gjelder både fanger og vokterne, undertrykkere og undertrykte. De er på hver sin side av gitteret, av pigg-trådgerdet eller de sosiale gjerder. Godheten er som nevnt bare glimtvis synlig, og de få glimt vi ser blir alle knust av vold, eller isolert i maktesløshet.

«Pantelåneren» er ikke en film man forsøker å finne innvendinger mot. Jeg må innrømme at jeg ikke merket meg noen svakheter hverken ved regien eller fotograferingen — jeg tok filmens innhold inn over meg, kjente meg igjen og skammet meg.

Kjell Svendsen.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år, kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.